

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Венелин Ангелов Георгиев
департамент „Национална и международна сигурност“, Нов български университет за
придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално
направление 9.1. Национална сигурност, с кандидат Светлозар Цветанов Вешков

Основание за представяне на становището: Заповед на Ректора на Нов български университет от 17.07.2014 г. за определяне на състава на научно жури за провеждане на процедура по защита на дисертационен труд на тема „Политики на ЕС за противодействие на незаконния трафик на оръжие“.

1. Актуалност и значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Дисертационния труд на тема „Политики на Европейския съюз за противодействие на незаконния трафик на оръжие“ са характеризира с висока степен на актуалност и значимост на изследваните проблеми. Авторът дефинира като източник на тези проблеми недостатъчната ефективност на политиката на Европейския съюз за борба с незаконния трафик на оръжие.

Дисертантът правилно се насочва към търсене на аргументи в полза на актуалността на темата в няколко различни посоки. В глобален аспект той обръща внимание на разпадането на двуполусния модел в сигурността, едно от последствията от което е нарастването на износа на оръжие от страните от бившия Съветски съюз към страни от Европа и Близкия Изток. Проблемът е дефиниран като липса на правна рамка, регламентираща контрола върху незаконния трафик на оръжие. Като основно ниво на сътрудничество на това равнище на сигурността се очертава междудържавното ниво, което подчертава проблемите пред създаването и провеждането на обща външна политика и политика за сигурност в рамките на Европейския съюз.

Актуалността на темата на дисертацията търси и намира аргументи във факта, че голяма част от незаконно трафикираното оръжие е предназначено за терористичните организации, които с право се приемат за едни от основните източници на заплахи за националната, регионалната и глобалната сигурност. В търсене на актуалност авторът на дисертационния труд разглежда значимостта на темата в регионален мащаб. Правилно е оценена ролята на незаконния трафик на оръжие за сигурността в Югоизточна Европа. За този регион проблемите с незаконния трафик на оръжие дисертантът свързва със слабости в регулирането на притежанието и търговията с оръжие, недостатъчно ефективния граничен контрол, високото ниво на трафик на хора и битова престъпност.

Подбраните от автора на разработката аргументи по достатъчно убедителен начин доказват значимостта и актуалността на изследваната тема. Този факт изпълва със смисъл проведените по-нататъшни изследвания, както и формулираните изводи и препоръки.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд

Мнението си по избраната тема авторът представя с помощта на основна теза, която по достатъчно ясен начин представя разбирането за това, че унифицирането на законодателството на Европейския съюз и на страните-членки с помощта на механизмите за обща политика, а също така и разпространението на добри практики са в състояние да повишат ефективността на политиката и практиката за борба с незаконния трафик на оръжие. Дисертантът е счел за целесъобразно да конкретизира общата изследователска теза в три подтези, от което разработката е спечелила в посока по-ясното разбиране на идеята на нейния автор.

В дисертацията е поставена цел, която е достатъчно значима и отговаря на изискванията, и която се изразява във формулиране на изводи и препоръки за развитие на политиките за борба с незаконния трафик на оръжие в рамките на Европейския съюз и в национален план.

За постигане на така формулираната цел авторът поставя за решаване три изследователски задачи. Структурирането на задачите следва естествения ред на провежданото изследване и е насочено към:

- анализиране на моментното състояние и на проблемите пред контрола на незаконния трафик на оръжие;
- извършване на сравнителен анализ на политиките за борба с незаконния трафик на оръжие и избор на приложима такава в национален план;
- апробиране на предлаганите подобрения в националната политика за контрол на незаконния трафик на оръжие.

Като обобщение може да се приеме, че авторът на дисертацията в достатъчна степен обосновава целите и задачите на изследването, с което изгражда добра основа за доказване и защита на формулираната изследователска теза.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд

Авторът на разработката правилно се насочва към определяне на обекта и предмета на изследването, които представляват задължителни компоненти на методологията. Взаимната връзка между тези два компонента е очевидна: обект на изследването е незаконния трафик на оръжие, а гледната точка на автора, определяща предмета на изследване, е ефективността на политиките на Европейския съюз и на страните-членки за противодействие на този трафик.

С цел изграждане на подходяща методология за изследване авторът на дисертацията прави обосновани ограничения в следните направления:

- обект на изследването са малките оръжия и лекото въоръжение с аргумент, че именно те стават най-често обект на незаконно трафикиране;
- времевият обхват на изследването включва периода от 1989 г. до 2013 г. с аргумента, че това е времето на значими изменения в общата картина на

сигурността и на заплахите към тази сигурност, произтичащи от незаконния трафик на оръжие;

- териториален мащаб на изследването, който е ограничен в рамките на Европа с аргумент относно връзката и ролята на общите европейски политики и националните политики за противодействие и контрол на незаконния трафик на оръжие.

В методологическия апарат на изследването авторът на дисертацията включва както качествени, така и количествени методи, средства и техники. Той използва историческия подход за да построи картината на развитието и съвременното състояние на политиките и проблемите пред борбата с незаконния трафик на оръжие. С помощта на сравнителен анализ се изследват различни политики за противодействие срещу незаконни трафик на оръжие. Резултатите от сравнителния анализ авторът представя в текстов и графичен вид, с което се облекчава тяхното възприемане и разбиране. В третата част на разработката дисертантът използва бенчмаркинг анализ, базиран на количествени категории, с цел извеждане на пропуски в нормативната база на България, създаващи трудности пред противодействието срещу незаконния трафик на оръжие. На тази база авторът прави предложения за промени в националната политика, които апробира и верифицира в заключителната част на разработката.

Важна характеристика на избраната методология за изследване е нейния комплексен характер, който отговаря на комплексния характер на изследваните проблеми, свързани с борбата с незаконния трафик на оръжие.

Избраната методология за провеждане на изследването авторът запазва с данни и информация изцяло от открити и обществено достъпни източници. В списъка на използваните източници са включени нормативни документи, стратегии, сходни изследователски проекти, интернет източници и т.н.

В крайна сметка се оформя мнение за това, че методологията за изследване, избрана и приложена от автора на разработката, съответства в достатъчна степен на поставената цел и задачи на дисертационния труд и допринася за тяхното постигане.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Авторът на дисертационния труд е формулирал в разработката и изразява претенции за пет научни приноса, постигнати с нейното разработване. Накратко същите могат да бъдат описани по следния начин:

- идентифициране на заплахи и рискове за международната среда за сигурност и произтичащите от тях проблеми за борбата с незаконния трафик на оръжие;
- конкретизиране на проблеми пред политиките за борба с незаконния трафик на оръжие;

- генериране и конкретизиране на алтернативи за развитие на европейските политики за борба с незаконния трафик на оръжие;
- анализиране на възможностите за подобряване на националната политика за борба с незаконния трафик на оръжие;
- формулиране на предложения за развитие на европейската и националната политика за борба с незаконния трафик на оръжие.

Прегледът на съдържанието на така формулираните приноси показва следното:

- всички формулирани приноси имат определено научно-приложен и приложен характер;
- част от приносите могат да бъдат обобщени на базата на тяхното сходно съдържание.

Като цяло, количеството и вида на приносите в дисертационния труд отговарят на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Налице са достатъчно основания за признаване на посочените в дисертацията приноси като плод на изследователския труд на нейния автор.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Авторът на дисертационния труд посочва четири публикации, свързани с темата на разработката. Във всички публикации дисертантът е единствен автор. Три от публикациите са включени в сборници от проведени научни конференции и една е публикувана в електронен вид в сп. Военен журнал. Всички представени публикации са на български език и са направени в периода 2012-2013 г. Броят и видът на публикациите отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Ползата от разработката би нараснала, ако резултатите от изследването, а също така и направените изводи и препоръки, се публикуват в чужди издания, с което на същите да бъде дадена по-широка гласност и да бъдат направени достояние на повече изследователи, занимаващи се с проблемите на борбата с незаконния трафик на оръжие.

6. Оценка на автореферата към дисертационния труд

Представеният автореферат на дисертационния труд като съдържание и обем е разработен съгласно изискванията. Съдържанието му следва структурата на дисертацията и в синтезиран вид представя общите характеристики на разработката и направеното от дисертанта в рамките на трите глави на дисертационния труд. В края на автореферата са включени научните приноси, за които претендира дисертанта, резюме на английски език и списък на научни публикации на автора по темата на дисертацията.

7. Мнения, препоръки и бележки

Предлаганата за рецензиране дисертация представлява един завършен изследователски труд, отговаряща на изискванията за разработване на подобен тип разработки. Авторът е вложил усилия и е постигнал резултати, които са достатъчно съществени и значими и които представляват основание за присъждането на образователната и научна степен „доктор“. Като препоръка към бъдещата изследователска работа на дисертанта може да се отправи това за развитие и задълбочаване на познанията и прилагането на по-широк кръг изследователски подходи и методи, с което да се създадат възможности за още по-задълбочени бъдещи изследвания в областта на борбата с незаконния трафик на оръжие. Също като препоръка, следва с проведеното изследване и с получените резултати под формата на изводи и препоръки да бъдат запознати институциите, занимаващи се с създаване и прилагане на адекватни политики за борба с незаконния трафик на оръжие.

8. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд

Качествата на представения дисертационен труд са безспорни и показват достатъчно високо ниво на знание и подготовка на дисертанта по темата на разработката. Същият демонстрира възможности за извършване на самостоятелни изследвания, за интерпретиране на получаваните резултати, а също така и за формулиране на изводи и препоръки за разрешаване на изведените проблеми. Цялостната разработка и получените резултати отговарят на изискванията на нормативните документи и дават основание за присъждане на автора на дисертацията на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 9.1. Национална сигурност.

24.07.2014 г.
гр. София

Подпис: